

VALORACIÓ PER CARPETES DE LES ESTADES CLÍNIQUES DELS ESTUDIS DE FISIOTERÀPIA DE L'EUCS MANRESA

Autor:

Isaac Serrano Vivancos. Estudis de fisioteràpia de l'EUCS Manresa. iserrano@fub.edu

Coautors:

Gonzalo Lorza Blasco. Estudis de Fisioteràpia de l'EUCS Manresa. glorza@fub.edu

Carles Rodríguez Munné. Estudis de fisioteràpia de l'EUCS
Manresa Crodriguez01@fub.edu

Laia Sallés Ollé. Estudis de fisioteràpia de l'EUCS Manresa. lsalles@fub.edu

RESUM DE L'EXPERIÈNCIA

L'avaluació per carpetes o portafolis es una de les alternatives més interessants a l'avaluació més tradicional, que es du a terme de manera puntual, i que fa servir normalment una prova única al final de cada semestre.

Més que una nova forma d'avaluar, aquest sistema es pot considerar com una altra manera d'entendre el procés d'ensenyament-aprenentatge, basada en el diàleg i en una dinàmica que promou la reflexió tant per part del professor com del alumne.

Aquest sistema tracta d'integrar l'avaluació en el mateix procés d'ensenyament-aprenentatge, en el qual tenen cabuda diferents modalitats d'avaluació (coavaluació, autoavaluació, avaluació del procés... etc).

L'objectiu general que ens proposem aconseguir al llarg d'aquesta assignatura, és integrar el procés d'avaluació dins del procés d'ensenyament-aprenentatge, i aconseguir que els mateixos estudiants esdevinguin més autònoms a l'hora de controlar el seu procés d'aprenentatge.

L'avaluació per carpetes o portafolis es una de les alternatives més interessants a l'avaluació més tradicional, que es du a terme de manera puntual, i que fa servir normalment una prova única al final de cada semestre.

Més que una nova forma d'avaluar, aquest sistema es pot considerar com una altra manera d'entendre el procés d'ensenyament-aprenentatge, basada en el diàleg i en una dinàmica que promou la reflexió tant per part del professor com del alumne.

Aquest sistema tracta d'integrar l'avaluació en el mateix procés d'ensenyament-aprenentatge, en el qual tenen cabuda diferents modalitats d'avaluació (coavaluació, autoavaluació, avaluació del procés... etc).

L'objectiu general que ens proposem aconseguir al llarg d'aquesta assignatura, és integrar el procés d'avaluació dins del procés d'ensenyament-aprenentatge, i aconseguir que els mateixos estudiants esdevinguin més autònoms a l'hora de controlar el seu procés d'aprenentatge.

Objectius específics de la carpeta:

- Afavorir la reflexió personal respecte dels objectius a assolir en l'assignatura, així com la negociació d'aquest objectius per part de professors i estudiants
- Afavorir la reflexió i la integració del diferents continguts que s'han estudiat al llarg de la diplomatura a l'hora de resoldre activitats.
- Valorar el procés dels alumnes al llarg de l'assignatura.
- Promoure els processos de presa de decisions i l'autonomia dels estudiants a l'hora d'escollir com demostrar els seus aprenentatges.
- Incloure l'autoavaluació, i coavaluació com a elements fonamentals del procés d'ensenyament-aprenentatge, amb la intenció última de dotar els estudiants d'eines útils que els permetin actuar com a professionals reflexius.

Àmbit d'aplicació

Actualment, els Estudis de Fisioteràpia de l'EUCS Manresa ha començat a dur a la pràctica aquest sistema a l'assignatura d'Estades Clíniques. Tot i això, no es descarta poder-ho dur a terme amb d'altres assignatures si l'experiència és positiva tant pels alumnes com pels professors.

PARAULES CLAU

- Portafolio de l'estudiant
- Estades Clíniques (practicum)
- Competències professionals

DESENVOLUPAMENT

Les Estades Clíniques són Assignatures troncales de la diplomatura de Fisioteràpia que es realitzen en el 3r, 4rt, 5è i 6è semestre. Separades en Estades Clíniques I (6 crèdits), EECC II (7 crèdits), EECC III (7 crèdits) i EECC IV (7 crèdits).

La particularitat de les Estades Clíniques es centra en que no es treballa a l'Escola, sino que es realitzen als centres concertats, Hospitals i centres de fisioteràpia tan públics com privats, on l'alumne podrà dur a la pràctica els coneixements teòrics i teòrico-pràctics impartits a les classes.

Fins al curs 2004-2005, els nostres estudis feien el seguiment dels alumnes directament entre el coordinador de les Estadets Clíniques i el centre de pràctiques, i la valoració final de l'assignatura es feia tenint en compte únicament el criteri del fisioterapeuta tutor de l'alumne dins el mateix centre. El que feia aquest fisioterapeuta era emplenar un document facilitat per l'escola on se li demanava l'opinió en uns ítems valorats de l'1 al 10.

DESCRIPCIÓ DEL TREBALL

Basant-nos en la nostra experiència durant el curs 2005-2006, es plantejen uns nous objectius per a l'assignatura.

Tal i com hem comentat anteriorment, les Estadets Clíniques són, en realitat, quatre assignatures troncales de la Diplomatura de Fisioteràpia, dues a segon curs i les altres dues al tercer curs.

L'interés de les pràctiques es basa en l'intent d'aconseguir una evolució clara entre les primeres Estadets Clíniques i les últimes. Això fa que els objectius de cada assignatura siguin diferents i, per tant, les activitats proposades en cada assignatura també ho siguin.

Basarem la presentació (comunicació) en el desenvolupament de les EECC II per a poder-ho exemplificar.

De tota manera, aquestes són les activitats que proposem fer a totes les EECC durant l'actual curs.

CARPETA D'EECC I.

- EL CENTRE
- LA MEVA ACTIVITAT DIÀRIA
- ELS PACIENTS
- EL MEU APRENENTGATGE
- EL TUTOR

CARPETA D'EECC II.

- CONTEXTUALITZACIÓ DEL CENTRE
- LA MEVA ACTIVITAT DIÀRIA
- HISTÒRIA CLÍNICA
- EL MEU APRENENTATGE
- EL TUTOR

CARPETA D'EECC III.

- LA MEVA ACTIVITAT DIÀRIA
- LA HISTÒRIA CLÍNICA
- INFORME D'ALTA O DERIVACIÓ.

- EL MEU APRENTATGE
- EL TUTOR
-

CARPETA D'EECC IV.

- DIARI
- EL PACIENT
 - A) HISTÒRIA CLÍNICA
 - B) TREBALL SOBRE LA PATOLOGIA DE LA HISTÒRIA CLÍNICA
- AUTOAVALUACIÓ
- EL MEU TUTOR

DESENVOLUPAMENT DE LES ESTADES CLÍNIQUES II.

Objectius generals de les EECC II

Aquesta assignatura pretèn que el/la alumne/a:

- Integri tot allò viscut durant les Estades Clíiques I.
- Realitzi el procés d'atenció a l'usuari del servei de fisioteràpia, de manera integral i personalitzada, a partir de l'experiència i confiança obtingudes a les Estades Clíiques I, tenint en compte la interrelació que existeix entre els factors físics, psíquics i socials de l'ésser humà, en relació a la salut i la malaltia.

Objectius específics de les EECC II

Al finalitzar l'assignatura l'alumne ha de ser capaç de:

- Desenvolupar noves habilitats pròpies de la professió de fisioteràpia apreses durant les classes i les Estades Clíiques I.
- Sentir-se amb la confiança suficient, a partir de les Estades Clíiques I per a introduir-se en l'equip interdisciplinari del centre.
- Evolucionar en els valors i actituds interpersonals (relacions socials, valors socials,...)

- Dur a la pràctica, cada vegada de manera més autònoma, el procés d'atenció en fisioteràpia d'una forma sistematitzada i organitzada, atenent el precepte de la individualitat de l'usuari.
- Evolucionar en el diagnòstic en fisioteràpia d'acord amb les normes reconegudes internacionalment, i amb els instruments de validació internacionals.
- Seguir evolucionant i potenciant les activitats professionals que determinen la promoció de la salut, la prevenció de la malaltia i l'educació sanitària, focalitzant l'actuació a nivell de la funcionalitat del cos humà.
- Guanyar confiança en la relació terapèutica amb l'usuari i aconseguir una comunicació efectiva.
- Assumir, seguint els objectius de les Estadets Clíniques I, els principis ètics i legals de la professió.
- Ser capaç d'elaborar, segons el nivell de coneixements acadèmics, una història clínica, informe d'evolució i altres tasques relacionades amb la professió de la fisioteràpia, segons les activitats proposades pels professors de pràctiques.

METODOLOGIA.

Cada alumne/a haurà de realitzar 80 hores d'estada clínica, al centre o servei de fisioteràpia que hagi triat prèviament.

Cada alumne/a tindrà assignat, des de l'Escola, un professor de pràctiques, que serà l'encarregat de vetllar per l'assoliment dels objectius d'aprenentatge, i de facilitar l'elaboració de la carpeta que servirà per l'avaluació del període pràctic. En tots els casos l'alumne/a haurà d'estar en contacte amb el seu professor de pràctiques mitjançant "la FUB Virtual", on els alumnes tindran accés a la informació referent a les tasques que han de realitzar, i rebre tutorització personalitzada del seu professor de pràctiques, per tal de complimentar les activitats de la carpeta i assolir els objectius marcats a l'inici de l'estada clínica.

L'estudiant tindrà assignat també un fisioterapeuta tutor, dins el mateix centre, que l'ajudarà en l'assoliment dels objectius, valorant-lo al finalitzar l'estada clínica.

Torns dels períodes pràctics curs 2006-2007

1r torn.- del 26 de febrer de 2007 al 23 de març de 2007 (ambdós inclosos)

2n torn.- del 26 de març de 2007 al 2 de maig de 2007 (ambdós inclosos)

Contingut de la carpeta

1) Contextualització del centre

Descripció de l'activitat.- Descripció i contextualització del centre de pràctiques dins de l'àmbit sanitari.

No només s'ha d'especificar la ubicació del centre a nivell geogràfic en el que es troba situat, sinó que a més, cal ubicar-lo dins el marc sanitari i social que l'envolta. Per tant caldrà tenir en compte la seva organització laboral, la tipologia de pacients que acudeix al centre, el tipus d'especialistes que hi treballen, l'autonomia dels treballadors, el treball en equip,...

Format de l'activitat.- document word, de dues pàgines com a màxim, escrit amb lletra arial 11 i interlineat senzill. No cal insertar-hi ni fotografies ni plànols de localització.

Objectius de l'activitat.-

- Descriure l'estructura física i funcional de la unitat, així com el tipus de servei i usuaris de la mateixa.
- Analitzar i reflexionar sobre la realitat de l'atenció específica que es porta a terme en el centre. No es tracta d'establir judicis de valor, sinó un anàlisi que permeti entendre el perquè d'aquest procés.

2) La meua activitat diària (El Diari)

Descripció de l'activitat.- Elaboració d'un **diari de les sessions** que es realitzin al centre de pràctiques. Cal que el diari no sigui descriptiu sinó **reflexiu**. Cal que l'alumne/a, a més de descriure el dia a dia de les estades clíniques, parli de la seva experiència personal i associï idees sobre allò que sap i allò que ha après. El diari hauria de superar la mera descripció del centre de pràctiques i parlar del procés formatiu de l'alumne/a. L'alumne/a assenyalara els 3 dies més significatius o representatius del seu procés d'aprenentatge. En aquest diari es pot fer constar tot allò que té rellevància en el procés d'aprenentatge, així com totes les reflexions sobre el que s'aprèn a l'escola i les seves repercussions en les pràctiques i a la inversa. L'elaboració requereix una continuïtat en el treball i és imprescindible portar-lo al dia, per tal que la línia narrativa sigui coherent. La qualitat de la narració

ha de ser un dels objectius fonamentals, i el professor de pràctiques ha de vetllar i estimular a l'alumne/a en aquest sentit.

Format de l'activitat.- La font que s'utilitzarà serà Arial 11, amb interlineat senzill. En aquest cas l'extensió del document dependrà dels dies de duració de l'estada clínica i de l'activitat portada a terme el dia en qüestió sobre el que s'escriu.

Objectius de l'activitat.-

- Prendre consciència del procés d'aprenentatge utilitzant el diari com a lloc de reflexió i eina de crítica de l'activitat, que durant el període de pràctiques, farà i veurà fer.
- Reflexionar sobre els principis ètics i legals de la professió.
- Desenvolupar un pensament crític (coneixements, presa de decisions, anàlisi i formulació de problemes i capacitat de criteri)
- Reflexionar sobre les relacions interpersonals.

3) Història Clínica.-

Descripció de l'activitat.- En aquesta activitat es vol començar a introduir a l'alumne/a en l'elaboració d'una eina essencial dins l'activitat diària de la professió de fisioteràpia: la història clínica. L'alumne escollirà a un pacient del centre amb el consentiment i ajut del fisioterapeuta tutor i elaborarà una història clínica personalitzada, no necessàriament igual a les que es poden trobar en els respectius centres de pràctiques.

Aquesta història ha de ser exhaustiva en el seu contingut, que reflecteixi un alt grau d'anàlisi sobre la situació i l'evolució del pacient, i que contingui evidències de la comprensió del procés de malaltia o lesió.

S'ha de mantenir en tot moment la confidencialitat de les dades del pacient

Format de l'activitat.- Font Arial 11, interlineat senzill en format word. El format de l'activitat serà esquemàtic, on hauran de veure's reflexats els següents paràmetres:

- Dades personals del pacient (fictícies)
- Diagnòstic mèdic.
- Anamnesi
- Antecedents patològics
- Exploració
- Diagnòstic de fisioteràpia
- Objectius a curt i a llarg plaç
- Tractament de fisioteràpia (no necessàriament el que es realitza al centre)
- Evolució.

Objectius de l'activitat.-

- Identificar la individualitat del pacient dins el context de la patologia a tractar.
- Aprendre a obtenir i analitzar les dades que puguin determinar l'estat funcional del pacient, i descriure les seves deficiències, discapacitats i hàndicaps.
- Iniciar-se en el plantejament d'objectius a assolir mitjançant l'anàlisi de les dades obtingudes.
- Plantejar el tractament de fisioteràpia adient per tal d'assolir els objectius plantejats anteriorment.

4) El meu Aprenentatge.-

Descripció de l'Activitat.-Elaboració d'un document d'autoavaluació explicant i justificant el nivell d'assoliment dels objectius del període pràctic. Es tracta de fer una valoració global, que posa un èmfasi especial a destacar les actituds i aptituds que ha de tenir un fisioterapeuta a la llum de l'experiència viscuda.

En aquesta valoració l'estudiant aconsegueix una de les finalitats centrals de l'estada clínica: ser capaç d'avaluar les pròpies competències i d'establir mesures d'optimització. Per altra banda, la valoració, ha d'adoptar una posició crítica en la qual se subratllen els acords i desacords amb les actuacions del fisioterapeuta tutor de forma prou argumentada.

S'ha d'incloure una comparació entre els objectius proposats (que s'hauran d'adaptar a cada període pràctic i cada centre) i els resultats assolits, fent una valoració crítica de les diferències que es constaten.

L'activitat es completarà amb un anàlisi del període pràctic i més específicament del sistema d'avaluació per carpetes.

Per arribar a aquest punt, l'alumne s'haurà de basar en l'assoliment dels objectius i el seguiment de les rúbriques de cada activitat per a poder fer l'autoavaluació.

Format de l'activitat.- Font Arial 11, amb interliniat senzill. Una extensió màxima de mig foli en format word.

Ojectius.

- Fomentar l'autoavaluació de forma raonada.
- Saber reflexionar sobre pròpia evolució dins del centre de pràctiques, tant davant dels pacients com dins del grup interdisciplinari del propi centre.

5) El meu Tutor.-

Activitat.- Aquesta evidència de la carpeta consta d'una activitat que no realitza l'estudiant, sinó que es tracta de la valoració del fisioterapeuta tutor. Aquest haurà de

valorar, segons una fitxa que se li fa arribar des de l'Escola, les actituds, l'adaptació i organització de l'estudiant dins el lloc de treball, les habilitats tècniques, l'assoliment dels objectius així com una valoració de l'aprofitament general de l'estada clínica.

Objectiu.

Tenir informació externa, que hagi pogut veure amb perspectiva, tota l'evolució que l'alumne haurà hagut de seguir durant la seva estada al centre de pràctiques. D'aquesta manera, l'alumne/a i el professor de pràctiques tindran un altra eina de valoració de l'assignatura que complementarà l'avaluació final.

TEMPORALITZACIÓ DEL LLIURAMENT DE LES ACTIVITATS DE LA CARPETA

Totes les activitats de la carpeta tindran un dia d'entrega, tant de l'esborrany com d'entrega final. Aquesta temporalització també serà important de cara l'avaluació de l'assignatura, ja que cada retràs en l'entrega serà penalitzat de cara la nota final, segons els indicadors específics de cada activitat.

Data d'entrega definitiva de la carpeta:

- **1r torn: 30/03/07**
- **2n torn: 10/05/07**

1a SETMANA: L'alumne/a haurà d'entregar, com a molt tard el **5/03/07** els alumnes del quart torn, i el dia **10/4/07** els alumnes del cinquè torn:

- Esborrany de la primera activitat (CONTEXTUALITZACIÓ DEL CENTRE)
- Esborrany de la primera setmana del DIARI.

El professor de pràctiques respondrà, amb les possibles correccions, com a molt tard el **9/03/07** per als alumnes del primer torn, i el dia **13/4/07** pels alumnes del segon torn.

3a SETMANA: abans del dia **16/03/07** per als alumnes del quart torn, i del dia **20/04/07** pels del cinquè torn, s'haurà d'haver entregat:

- Document definitiu amb les últimes correccions (diari i contextualització)
- Esborrany de la 2a i 3a setmana del diari.
- Esborrany de la HISTÒRIA CLÍNICA.

El professor de pràctiques respondrà, amb les possibles correccions, com a molt tard el dia **20/03/07** pels alumnes del quart torn, i el dia **24/04/07** pels alumnes del cinquè torn.

4a SETMANA: Abans del **23/3/07** per als alumnes del quart torn, i del **02/05/07** pels alumnes del cinquè, s'haurà d'haver entregat:

- Document definitiu de les últimes correccions (diari, història clínica)
- Esborrany del document d'autoavaluació.

Resposta del professor de pràctiques, com a molt tard el **26/03/07** pels alumnes del quart torn, i el **6/05/07** pels alumnes del cinquè torn.

Entrega definitiva de la carpeta el dia:

- **alumnes del 1r torn: 30/03/07**
- **alumnes del 2n torn: 10/05/07**

L'entrega definitiva de la carpeta es farà penjant, a la FUB Virtual, tots els documents de la carpeta de les Estadets Clínicas en l'apartat "Carpeta dels Estudiants"

AVALUACIÓ DE L'ASSIGNATURA.

La informació que l'alumne necessita per a orientar-se en la seva autoavaluació, a part de les indicacions del professor de pràctiques, la podrà extreure a partir de dues valoracions amb els seus percentatges de nota corresponent.

- LA CARPETA DELS APRENENTATGES (70% de la nota final)
- VALORACIÓ DEL FISIOTERAPEUTA TUTOR (30% de la nota final)

L'estudiant presentarà al final de cada període pràctic la **carpeta d'avaluació dels aprenentatges**, en que inclourà totes les activitats que venen marcades en aquest programa, amb la seva valoració corresponent.

Cada activitat de la carpeta es valorarà en funció d'indicadors específics de cada activitat que l'alumne tindrà al seu abast a la mateixa FUB Virtual abans de començar el seu període de pràctiques.

El valor percentual de cada activitat de la carpeta és el següent:

- EL CENTRE (10%)
- LA MEVA ACTIVITAT DIÀRIA (40%)
- HISTÒRIA CLÍNICA (30%)
- EL MEU APRENENTATGE (20%)

Per a completar la informació sobre l'avaluació de l'assignatura, també farà falta la valoració que farà el fisioterapeuta tutor del centre de pràctiques. El fisioterapeuta tutor lliurarà aquesta valoració bé al propi alumne , bé al professor de pràctiques o al coordinador de pràctiques.

El professor de pràctiques consensuarà la nota final amb l'alumne/a una vegada acabat el torn de pràctiques i lliurada la carpeta, tot això tenint com a referència els indicadors esmentats abans. Aquest consens en l'avaluació es podrà dur a terme reunint-se l'alumne/a i el professor, o bé mitjançant altres vies com pot ser la FUB Virtual, correu electrònic o via telefònica.

RESULTATS

Després d'un any d'experiència amb aquest sistema d'avaluació de l'aprenentatge, considerem prematura una avaluació de resultats.

A nivell subjectiu, cal destacar que tant els centres de pràctiques com els professors de les estades clíniques valoren molt positivament l'experiència. Els alumnes també van emplenar uns documents on valoraven positivament l'aprenentatge durant les seves estades clíniques, però per contra apuntaven a un increment important de feina durant aquest període.

Cal destacar, però, els efectes pràctics de les activitats, que poden permetre als alumnes dur aprofundir en una feina, que ja coneixien en teoria, però que els ajuda a situar-los a la pràctica diària de la seva futura professió.

BIBLIOGRAFIA.

- **Klenowski V. (2005).** Desarrollo del portafolio para el aprendizaje y la evaluación. Ed. Narcea, Madrid
- **Castelló M. i Monereo C. (2000).** L'avaluació per carpetes en el practicum de psicopedagogia. Ed. Publicacions de la UAB, Bellaterra
- **Brockbank A. McGill I. (2002).** Aprendizaje reflexivo en la educación superior. Ed. Morata, Madrid
- **VV.AA. (2000).** Avaluar per millorar la comunicació i facilitar l'aprenentatge. Ed ICE, Bellaterra
- **Lyons N. (Comp) (2001).** El uso de portafolios. Ed. Amorrortu, Buenos Aires
- **Martin-Kniep GO. (2001).** Portfolios del desempeño de maestros, profesores y directores. Ed. Paidós, Buenos Aires